

887.62
NG-M
2010

TỦ SÁCH THĂNG LONG
1000 NĂM

TS. NGUYỄN ĐỨC MẬU

CA TRÙ HÀ NỘI TRONG LỊCH SỬ VÀ HIỆN TẠI

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN

V-D41 1979

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI - 2010

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	5
Lời nói đầu	7
Tiểu dẫn	11
Giải nghĩa một số khái niệm trong hát ca trù	13

Chương 1

CA TRÙ TRONG QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN

I. Cấu trúc hệ thống các điệu ca trù	24
II. Số lượng, tên gọi các điệu hát ca trù và các vấn đề của nó	26
III. Sự phân chia các điệu ca trù	30
IV. Không gian - thời gian hát ca trù	43
V. Địa bàn phân bố ca trù trong lịch sử	48
VI. Cái hay của ca trù và những nhận thức	52

Chương 2

CA TỪ CỦA CÁC ĐIỀU HÁT VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ LIÊN QUAN

A. Hát cửa đình	65
B. Hát chơi	85
C. Hát thi	96
C ₁ . Châu thi	102
C ₂ . Châu cầm	108

Chương 3

CA TRÙ HÀ NỘI VÀ ĐỜI SỐNG THỰC TẾ CỦA NÓ

TRONG LỊCH SỬ VÀ HIỆN TẠI

I. Truyền thuyết ca trù Lỗ Khê, Hà Nội và mối liên hệ của nó với ca trù trong cả nước	116
II. Bài Đại nghi bát giáp thưởng đào giải văn của Lê Đức Mao (thế kỷ XV) và ý nghĩa của nó trong việc tìm kiếm thời điểm ra đời của ca trù	121

III. Các tác gia hát nói Hà Nội	133
IV. Sinh hoạt ca trù Hà Nội trong quá khứ và hiện tại	153

Phụ lục

CÁC TƯ LIỆU CA TRÙ HÀ NỘI

Phụ lục 1

VĂN BIA VÀ CÁC CHỨNG TÍCH LỊCH SỬ

A. VĂN BIA	181
B. CÁC CHỨNG TÍCH LỊCH SỬ	269
- Lễ thị yến thưởng đào - <i>Kim Anh</i> (lược dịch)	269
- Đại nghi bát giáp thưởng đào giải văn - <i>Lê Đức Mao</i>	271
- Việc tế lễ - <i>Dĩ Thủy Phạm Văn Thuyết</i>	279
- Lệ thưởng đào của làng Đông Ngạc và các bài văn thưởng đào - <i>Trần Thị Kim Anh</i>	286
- Thân tích tổ ca trù ở Lô Khê - <i>Nguyễn Xuân Diện</i> (dịch)	291
- Sắc phong tại đền Đầm Giếng - <i>Nguyễn Xuân Diện</i> (dịch)	296
- Khảo giáo phường thức - <i>Kim Anh</i> (lược dịch)	299
- Nhạc biện - <i>Phạm Đình Hồ</i>	304
- Tiếng lóng của các đào hát - <i>Georges Cordier</i>	314

Phụ lục 2

KÝ SỰ, PHÓNG SỰ VÀ CÁC HỒI ỨC VỀ CA TRÙ

- Chị vú nuôi văn chương - nhà hát ả đào ngày xưa và nhà hát ả đào ngày nay - <i>Quản Chi</i>	321
- Giai thoại một châu hát không tiền khoáng hậu - Thạch Lam thăm âm - <i>Đình Hùng</i>	326
- Xóm Khâm Thiên: cái nôi văn nghệ của Hà Nội ba chục năm trước - <i>Vũ Bằng</i>	333
- Chiếc lư đồng mắt cua (trích) - <i>Nguyễn Tuân</i>	343
- Gác dì Năm - <i>Vũ Hoàng Chương</i>	353
- Tết ăn mỳ - <i>Vũ Trọng Phụng</i>	359
- Tiếng trống châu của bác Nguyễn - <i>Hoàng Cầm</i>	365
- Thẻ phách và tinh anh hát nói - ca trù - <i>Văn Tâm</i>	369